

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הכרת הטוב

פרשת וארא

בס"ד | גיליון מס' 362

איזו עגבניה הותירה חותם ל-40 שנה?

אמור אל אהרן... (ח, י"ט)

ההוראה הזו נועדה לשמור על מידותיו הטובות של משה רבינו, ולהורות לו ולנו את הדרך:

כן, אדם אינו כופר בטובה, אף פעם, בשום מחיר, לאף גורם שהוא. לא ליאור, לא לדומם, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר שלא לאדם - בעל לב ורגש, תחושות והרגשות. משה רבינו נדרש לא להכות את האור - כדי להפנים אל לבו את החובה הקיימת להכיר טובה תמיד, להישמר מכל משמר מכל סרך או שמץ של כפיות טובה!

אחים יקרים, הדברים מעוררים מחשבה! הנה כי כן, כמה עלינו להתרחק מכל שמץ של כפיות טובה, עד כדי שמשה רבינו צווה על ידי בורא עולם שלא להכות את האור, רק כדי לשמור על נפשו מושלמת במידת הכרת הטוב! כמה עלינו להחזיר בנפשנו ולחנך את ילדינו לחובת הכרת הטוב - לכל מי שגמל עמנו, בכל שלב בחיינו, טובה גדולה או קטנה, חשובה יותר או פחות. הרי אנו חייבים לו טובה, זוהי הכרת הטוב!

ההוראה הזו היא מסר לכולנו, כי כולנו חייבים הכרת הטוב. בראש ובראשונה לבני המשפחה הקרובה, אלו העומדים לימינו בכל עת. נכון שהם ממלאים נאמנה את התפקיד המוטל עליהם, ובכל זאת - הרי כחלק מתפקידם הם גומלים עמנו טובות נאצלות, וכי לא מגיעה להם הכרת הטוב עמוקה מכל הלב!

אנו מחוייבים בהכרת הטוב לכל אדם שסייע לנו, בכל גיל ובכל מצב. כל מי שאי פעם היטיב איתנו, עזר לנו ולו במשהו, לימד אותנו דבר, שירת אותנו בנאמנות בחנות או בדרך, בבית הכנסת או בעבודה - גם אם הוא ממלא את תפקידו וגם אם זו טובה קטנה ושגרתית, ועל אחת וכמה כשמיטיבים איתנו טובות שאין המיטיב מחוייב בהן - לכל אלה אנו חייבים הכרת הטוב מכל הלב!

הכרת הטוב לא נועדה רק למי שמכירים לו טובה - היא נועדה עבורנו, להשלים את נפשנו, לזכך את מידותינו, לתת לנו כוחות וכלים להתעלות, למלא את עצמנו בערכים נכונים. הבה נכיר טובה לכל מי שגמל עימנו טובה, הבה נתרגל לומר 'תודה רבה' מכל הלב לכל מי שהיטיב אתנו ונחפש הזדמנות להשיב לו טובה תחת טובה - כי זה כל מבחנו של האדם, להיות מכיר טובה, ובעזרת מידה זו נזכה להשלים את נפשנו ולרומם את עצמנו לפסגת ההצלחה בסייעתא דשמיא!

כל יהודי החי בעולם חפץ ושואף להשלים את מידותיו ומעלותיו, להיות אדם טוב וחיובי יותר. השאיפה הזו מלווה את כולנו מיום לידתנו, בכל יום ויום אנו מטפסים ומתקדמים עוד צעד במעלה הדרך, חותרים בכל הכח להשלמת האישיות שלנו במיטב המעלות. זו עבודת החיים, ולכן כולנו מתאמצים כל כך עבודה, מתגברים על נסיונות כל העת כדי להיות טובים יותר.

ובעיצומה של הדרך ותוך כדי המאמץ האמור, כל מי שמתבונן שואל את עצמו: מהו המפתח? איזו מידה היא החשובה ביותר, זו שמקרינה על כל אישיותו ומכריעה את גורלו? איזו מעלה היא זו שקובעת עד כמה הוא באמת אדם טוב, וכמה עבודת חיים עוד נותרה לו לעשות? במה הכי כדאי להתמקד, והדבר הזה הוא שיויבל אותו אל היעד הנשוא?

לשאלה הזו יש תשובה, והיא ברורה, מוכחת והגיונית. היא נחשפת בדברי הרמב"ן בפרשת 'האזינו' על הפסוק 'עם נבל ולא חכם', שם מבואר כי אדם שאינו מכיר טובה - הוא בכלל לא בגדר 'בן אדם'. כלומר, הצעד המקדים הבסיסי והיסודי, זה שבעזרתו מתחילים את הדרך ובהשלמתו מגיעים לפסגה - הוא להיות אדם המכיר טובה לכל מי שעזר לו או תמך בו בעבר, להיות אדם שמוקיר את מי שסייע לו בכל סיוע שהוא.

אמור מעתה, הכרת הטוב היא לא רק מידה טובה ונחוצה, היא המבחן המלא לאישיותו של האדם, ועד כמה הוא בדרך הנכונה. המכיר טובה - מטמיע בלבו ערכים חיוניים, בעזרתם הוא יוכל לבנות את אישיותו ועליהם לבסס את התעלותו. לעומת זאת, מי שאינו מכיר טובה - טרם נגע בנקודת ההתחלה, אין בלבו את היסוד המוצק עליו ישתית את עלייתו.

הערך המופלא של 'הכרת הטוב', בולט במיוחד בפרשת השבוע שלנו, בעת בה משה רבינו מקבל את הציווי להכות את האור במטהו ולהביא את מכת דם על מצרים, אך בורא עולם מצוה את משה לומר לאהרון לבצע את המשימה, ומונע ממנו לעשותה בעצמו - כי היאור היה למשה רבינו למקלט בהיותו תינוק זעיר, ולפיכך הוא חייב לו הכרת הטוב ואינו יכול להכותו.

כל בר דעת המעיין בדבר נרעש גם נרגש: הרי היאור הוא דומם, נטול רגשות. שנים רבות עברו מאז משה התינוק הסתתר בו, ועד שהגיעה משימת הכאת היאור לצורך מכת דם. איזה רגש של הכרת הטוב יש כאן? למי בכלל? הלא למים אין לב ואין תחושה, ובכלל - הרבה מים זרמו ביאור ביתיים... כיצד תיתכן בכלל הכרת הטוב למים דוממים?!

תמיהה רבתי זו, מיושבת יפה בספר 'מכתב מאלהיו': ההוראה לפיה לא משה יכה את היאור אלא אהרן, לא נועדה לשמור על היאור מכפיות הטובה של משה, שהרי ליאור אין רגש ואין לב, הוא אינו יודע או לא יודע מי מכה אותו, מתי ולמה.

ההוראה הזו, מיושבת יפה בספר 'מכתב מאלהיו': ההוראה לפיה לא משה יכה את היאור אלא אהרן, לא נועדה לשמור על היאור מכפיות הטובה של משה, שהרי ליאור אין רגש ואין לב, הוא אינו יודע או לא יודע מי מכה אותו, מתי ולמה.

חוב ישן שהפך לחדש...

היה זה בערב שגרתי אחד, עת יהודי יקר מתושבי בני ברק נערך לקראת שמחת נישואי בנו, האמורה להיערך בעוד כמה שבועות. ללא כל הודעה מראש צלצל מכשיר הטלפון שבביתו, ועל הקו היה זקני, הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, ובפיו שאלה מפתיעה: 'שמעתי שבנך מתחנך בעת הקרובה, שיהיה בשעה טובה. אמור לי בבקשה, אולי אתה זקוק להלוואה כספית?'

הלה לא מצא את המילים להשיב מרוב התרגשות. אמת ויציב, בנו עומד להינשא. אבל כל השאר מופלא בעיניו: מה גורם ליהודי שהוא מכיר היכרות שטחית בלבד להתקשר אליו ולהציע לו הלוואה? והלא בדרך כלל אנשים מחפשים אחר הלוואות, מתקשרים לבקש אותם. והנה - מישהו מתקשר אליו ומציע לו, מברר האם הוא זקוק להלוואה!

הוא השיב בכ"ן רפה, ומיד שטח את תמיהתו זו, בנסייון להבין כיצד קרה הנס במסגרתו מלווה מתקשר ללווה להציע לו עזרה, ועוד כשהוא כלל לא ידיד קרוב שלו ולא שוחח עמו בעניין...

אולם זקני לא התרגש, הדבר היה פשוט בעיניו: 'הן לימדת את אחד מבני כשהיה בן שלש, ובזכותך - הוא יודע לקרוא, וקורא עד היום! מאז אני מחפש דרך להיטיב לך, אני חייב להשיב לך כגמולך הטוב שגמלת עמי. והנה נקרתה בפניי ההזדמנות, האם לא אשמח להתייצב לימינך ולסייע לך?'

- השיב, ועל אתר סידר הלוואה נכבדה לטובתו של הלה...

סיפור זה, המופיע בספר תולדותיו 'אנא עבדא', מרגש ומטלטל כל כך. ממרחק של שנים, יהודים של צורה חיפשו הזדמנות להוקיר ולהכיר טובה. גם למלמד של בנם ש'בסך הכל' עשה את מלאכתו - הוא עדיין חייב לו הכרת הטוב, ואינו יכול לוותר על הזכות שהיא החובה הזו! הבה נאמץ הנהגה זו, הבה נוקיר תודה ונכיר טובה, זו הדרך לגדול ולהתפתח רוחנית. זו הדרך הנכונה!

ארבעים שנה על חצי מלפפון...

היה זה באחד הרחובות המרכזיים בבני ברק. השעה עשר וחצי בבוקר, אנשים רבים עוברים ושבים ברחובה של עיר, ממהירים איש איש לדרכו. בטבור הרחוב, ממש

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת
ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

במרכזו, עומד לא אחר מאשר מורי ורבי הרה"ק ה'באר יעקב' מנדבורנה ז"ע, ומשוחח בחביבות ובידידות מופגנת עם יהודי מבוגר, עובר אורח מקומי...

הגבאים רומזים לאיש בעדינות, כי אין זה המקום והזמן - הן לרבי יש שעות קבלת קהל, וגם חדרו עומד הכן בדיוק למבקשים לשוחח עמו... מסביב נקהלים סקרנים, מביטים בעירנות בוד שיח המוזר: אמצע היום, אחד מגדולי האדמו"רים יהודי פשוט, עומדים ומשוחחים דקות ארוכות באמצע הרחוב...

הגבאים שואלים זה את זה, אולי מישוהו מהם מכיר את האיש. הרי לרבי יש עוד אירועים היום בלוח הזמנים, והעיכוב כאן אינו צפוי. מה עוד, שכל המעמד משונה ומוזר כל כך. שמא האיש צדיק נסתר? אולי יש לו קשר טוב אך סודי עם הרבי? מי יכול לשער מי האיש ומה דרגתו הרוחנית??

הרבי ממשיך בשיחה הידידותית, ורק לאחר דקות ממושכות נפרד ממנו בידידות, לא לפני שהוא אומר לו באידיש בחיבה גלויה: 'אז תבואו אלי, עם כל המשפחה, בסדר' - - -

לתמימה הגבאים לא היה גבול. בנוהג שבעולם, אדם המבקש לשוחח עם הרבי קובע תור, או לחילופין בא בשעות הקבועות. והנה, סתם עובר אורח לא מוכר, זכה גם בשיחה ארוכה וחמה באמצע הרחוב, וגם - בזימון מהיר, לתור וי אפי... הוא וכל המשפחה. 'בוודאי מדובר באיזו דמות נעלית אך לא מוכרת', הרהרו לעצמם...

הרבי הביט בעיניהם המשתאות, וסיפר: 'היה זה לפני שנים רבות, כשעליתי ארצה ונכנסתי ללמוד בישיבת דושינסקי בירושלים. לצערי, אתם יודעים' - אומר הרבי בחיך ובענווה - 'הייתי מאחר לארוחות בקביעות. פעם לא הספקתי לסיים את תפילת השחר עם כולם, ופעם הייתי שקוע באמצע הסוגיא, כך שאיחרתי את מועד הארוחה!'

'היהודי הזה שפגשתי עתה, המשיך הרבי, 'היה הטבח בישיבה. אחרי תקופה קצרה גילה שאני מאחר לארוחות, וחשש לרעבוני. מני אז היה מציץ לחדר האוכל, ובודק אם אני נמצא. וכשראה שאני לא נמצא - היה נוטל חצי עגבניה וחצי מלפפון, ושומר לי בצד!'

הרבי נשא עיניו לנקודה רחוקה, והוסיף: 'ארבעים שנה אני מחפש את היהודי הזה, ארבעים שנה אני רואה אנשים שדומים לו, שואל לשמם, אך מתאכזב - כי זה לא הוא. ארבעים שנה שלא אמרתי לו תודה כפי הראוי, שאני חש כלפיו חובת הכרת הטוב שטרם פרעתי!'

'עכשיו, הוסיף בחיך, 'אני יוצא לרחוב ורואה אותו ולנגד עיני. לקח לי שניה לזהותו, הוא הזדקן כל כך, אבל שמו התאים והוא אכן היה הטבח בישיבת דושינסקי. ארבעים שנה אני מחכה לומר לו תודה - אז כשאני כבר פוגש אותו -אשוחח אותו קצרות? כשכבר גיליתי אותו - שאתן לו לחמוק? הרי ברור שאודה לו מקרב לב, ואזמינו עם כל משפחתו לביקור!'

זוהי הכרת הטוב. שנים חולפות, אך התודה לא נשכחה, לא נטמנה במרתפי הזכרון העולם. וכשהייתה הזדמנות - היא צפה ועלתה במלוא תוקפה, ותנאי השטח והזמן לא שינו דבר. כי כשרגש הכרת הטוב חי ופועם - איש לא יכול לעצור בעדו, הוא זכור היטב וצף בבוא העת!

אחים יקרים, הבה נלמד מסר לחיים מסיפור מופלא זה, אותו זכיתי לשמוע בעצמי מפי מורי ורבי ז"ע. כמה חשוב לייחד מקום בלב להכרת הטוב, כמה נכון וערכי לזכור את כל מי שהיטיב עבורנו ולהודות לו מעומק הלב. הכרת הטוב היא העדות וההוכחה עד כמה הלב שלנו זך ונקי. הבה נזכור להודות לכל מי שגמל עימנו טובה, ונחפש הזדמנות להביע את הכרת הטוב שלנו מכל הלב!

שיחה מפתיעה בליל בדיקת חמץ

ליל בדיקת חמץ, עשר וחצי בלילה. בתי ישראל מצוחצחים וממורקים, ההכנות לעריכת שולחן הסדר בעיצומו. גם רחובה של עיר כבר מתחיל להירגע אחרי שעות השיא ולחץ הקניות של הימים האחרונים, ואצל של ר' יצחק מוכר התכשיטים - אחרוני הקלחות מסיימים קניית תכשיטים לחג...

ר' יצחק כבר עיף מטורח הימים האחרונים, שסחטו את לשד כוחותיו. אמת, ערב חג הוא העונה הבעורת בשנה, במהלכה הוא מרויח שבעתיים על ימי שגרה. אבל בכל זאת, אחרי שבועיים לחוצים ועמוסים - הוא כבר מותש, עורך חשבונות ומסדר את המלאי, ורק ממתין לנעול את הכספת על מנעול וברית, עד אחרי החג...

לפתע נשמע צלצל טלפון. רעייתו מרימה את השפופרת, ומיד מבינה שמדובר במשהו הקשור למסחר התכשיטים. 'ר' יצחק, היא קוראת בקול, 'יש לך טלפון בענין איזו קניה שנעשתה היום בחנות!'

ר' יצחק כבר חסר סבלנות. 'תגידי להם, שבכל מקרה אנחנו לא מקבלים תיקונים עד אחרי החג, אז שיתקשרו אחרי החג', הוא אומר בטון עייף, 'כבר ערב יום טוב ממש'. 'לא, זה לא בקשר לתיקונים', אומרת רעייתו, 'זה מישוהו שמתקשר בקשר לקניה!'

'מי זה?' שואל ר' יצחק, 'תשאל מי זה', הוא מורה לרעייתו וממשיך לסדר עוד כמה תכשיטים במקומם... ואז הגיעה התשובה המפתיעה: 'זה הרב וואזנר על הקו!'

'הרב וואזנר? נפלטת צעקת תמיהה מפיו, 'עכשיו, בליל בדיקת חמץ, גדול ישראל מחפש אותי? את בטוחה?'

'כן כן, אומרת רעייתו, מתפלאת גם היא. לגדול הדור בוודאי ישנם עיסוקים חשובים בלילה עמוס זה: בדיקת חמץ. מכירת חמץ. מענה לשאלות שונות בדיני חג הפסח, הרי בית ההוראה שוקק חיים עכשיו! ככל הידוע לה, אין כל קשר היכרות מוקדם בין הרב וואזנר לבעלה, ובכלל, הרי לרב וואזנר יש גבאים - איך יתכן שלא התקשרו בשמו? שהרב וואזנר בעצמו יתקשר? על שום מה?

ר' יצחק עוזב את התכשיטים, וממהר לטלול את השפופרת. על הקו, כן כן, גדול הדור - הרב וואזנר בכבודו ובעצמו!

'שלום', אומר ר' יצחק, וממהר להתנצל על שניות ההמתנה שחלפו. 'אם הייתי יודע שהרב וואזנר מחפש אותי!'

'נתון דעתך', משיב הרב וואזנר, ואת חיכוך ניתן לשמוע מעבר לקו הטלפון. 'הרבנית סיפרה לי שהייתה אצלכם היום בחנותך לקנות תכשיט לחג. אני ממש מתפעל - התכשיט כה יפה, היא מעידה שקיבלה שירות מכל הלב ובלי הרגשת לחץ של ערב חג. היא יצאה מהחנות בתחושה טובה מאוד!'

'לכן, המשיך הרב וואזנר כשנשימתו של ר' יצחק נעתקת, 'התקשרתי לומר ישר כח. תודה לך על השירות הטוב, על המבחר המגוון שאתה מביא, ועל היחס הנפלא שלך לרבנית. תודה רבה מעומק הלב! מסיים הרב וואזנר, תוך שהוא מוסיף ברכת חג שמח...'

רעייתו של ר' יצחק ניצבת ליד הטלפון, ולא מבינה את הדו שיח המתנהל כאן. היא רואה את בעלה מחייך, מופתע, מהורהר ומרוצה כאחד, אך אינה מבינה מדוע. רק כשסיפר לה בעלה את אשר ביקש הרב וואזנר לומר - היתה גם היא נרגשת ומתפעלת...

'זה לא יאמן', מפתיר ר' יצחק, 'האם בשביל זה הרב וואזנר עזב את כל עיסוקיו הבעריים בליל בדיקת חמץ, רק כדי לומר תודה על השירות והיחס?' - - -

כנראה שכן, כי זה המבט הנכון על הכרת הטוב. אמת, זו פרנסתו של ר' יצחק, וגם השירות - הוא אולי כלי לקרב לקוחות נוספים... ועדיין, לא נחה דעתו של הרב וואזנר זצ"ל עד שאמר תודה, הוא בעצמו, באחד הלילות הבעריים בשנה!

כי מישוהו עשה לו טובה, מכר תכשיט לרעייתו, ונתן לה שירות מצוין. נכון, זה הכל, אבל זה כבר מחייב להודות, להרגיש חייב לו תודה, להכיר בטובתו, להבין שהוא האיש שבגללו יש לרעייתו תכשיט חדש לחג, וכשהלב גואה ברגשות הוקרה כלפיו - לומר לו תודה!

ואם כה גדולה חובת הכרת הטוב למי שהאשה נהנית מטובתו, על אחת כמה וכמה מגעת חובת הכרת הטוב לאשה עצמה, הנושאת את משא הבית על כתפיה, גידול הילדים וחינוכם, ארוחות, כביסות ואינספור סידורים אחרים... אנחנו כל כך מורגלים בזה, עד שאנו עשויים לשכוח את חובת הכרת הטוב כלפיה...

כמה חשוב לראות ולהיווכח כמה הקפיד אותו גדול לומר תודה למי שנתן שירות בחנותו! גבה את מלוא שכרו! עשה את תפקידו! - ובכל זאת הוא חש מחוייב לומר לו תודה, עד כדי שאינו יכול להיכנס לחג הפסח מבלי להביע את תודתו זו באופן מפורש!

אחים יקרים, הלא לאורך כל היום כולנו צורכים שירותים שונים - ממתנדבים או ממי שמקבלים שכרם, מנהג האוטובוס, מבעל המכולת, מגבאי בית הכנסת או משליח הציבור. יהודי שמכיר טובה ניגש לכל אחד מהם ואומר לו תודה מכל הלב, זו הכרת הטוב!

הבה נאמץ את הדרך הזו, הבה נהיה מאלה שמכירים טובה. כך נזכה להשלים את מידותינו ולהיות ראויים לברכת שמים, כך נזכה לעלות ולהתעלות ולעשות רצון ה' בכל הלב!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס